



WOJEWODA  
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, dnia 12.07.2023 r.

K-1.431.1.10.2022.11.KK

### WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

<b>Przedmiot kontroli</b>	Realizacja zadań z zakresu zarządzania ruchem na drogach publicznych położonych w mieście na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych przez Prezydenta Miasta Szczecin
<b>Nazwa i adres organu kontrolującego</b>	Wojewoda Zachodniopomorski, ul. Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin
<b>Nazwa i adres podmiotu kontrolowanego</b>	Prezydent Miasta Szczecin Plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin
<b>Osoba pełniąca funkcję kierownika podmiotu kontrolowanego w okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli</b>	Pan Piotr Krzystek – Prezydent Miasta Szczecin
<b>Osoby udzielające wyjaśnień w trakcie kontroli</b>	Pan Marcin Chareża – Kierownik Referatu ds. Organizacji Ruchu w Wydziale Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Szczecin
<b>Okres objęty kontrolą</b>	Od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. oraz oględziny wybranych dróg w dniu 10 czerwca 2022 r.
<b>Kontrolujący</b>	Krzysztof Kierczuk, główny specjalista w Wydziale Kontroli (kierownik zespołu kontrolnego), Łukasz Brzostowski, kierownik oddziału
<b>Nr upoważnienia</b>	41/22 z dnia 7 czerwca 2022 r.
<b>Podstawy prawne do przeprowadzenia kontroli</b>	Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2022 r. poz. 135 ze zm.) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 988 ze zm.) oraz w związku z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz.U. z 2017 r. poz. 784)
<b>Termin kontroli</b>	10 czerwca 2022 r.

**Stan prawny dotyczący przedmiotu kontroli:**

1. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 450 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 470 ze zm.) z przepisami wykonawczymi.
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz.U. z 2017 r. poz. 784).
5. Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2310 ze zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. z 2019 r. poz. 2311 ze zm.).

**Określenie obszaru kontroli**

*Zarządzanie ruchem na drogach publicznych położonych w mieście na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych*

**USTALENIA KONTROLI**

1. Wyznaczenie komórki organizacyjnej lub/i pracowników do realizacji zadań z zakresu zarządzania ruchem na drogach.

Kontrolowane zagadnienia są realizowane przez Wydział Gospodarki Komunalnej.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta Szczecin, wprowadzonym Zarządzeniem nr 408/21 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 16 sierpnia 2021 r., do zadań Wydziału Gospodarki Komunalnej należy m. in.: „4) inżynieria i organizacja ruchu drogowego oraz sprawy lokalnego i krajowego transportu zbiorowego”.

Według Szczegółowego zakresu zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin, do zadań Wydziału Gospodarki Komunalnej należy m. in.:

„4. W zakresie inżynierii i organizacji ruchu drogowego oraz spraw lokalnego i krajowego transportu zbiorowego:

1) podejmowanie działań planistycznych w celu zapewnienia właściwej organizacji ruchu pod względem bezpieczeństwa i sprawności zgodnie z przepisami ustawy Prawo o ruchu drogowym;

2) **zatwierdzanie projektów organizacji ruchu lub ich zmian i prowadzenie ewidencji projektów organizacji ruchu;**

3) nadzór i prowadzenie bazy danych dotyczącej zarządzania ruchem;

4) prowadzenie spraw związanych z badaniami ruchu drogowego w wybranych punktach i rejonach sieci ulicznej, natężenia ruchu, warunków ruchu, podróży, parkowania, wypadków itp.;

5) prowadzenie spraw i wydawanie zezwoleń związanych z wykorzystaniem dróg w sposób szczególny;

6) *opracowywanie analiz bezpieczeństwa ruchu drogowego, analiz istniejących organizacji ruchu;*

7) *opracowywanie koncepcji oraz wniosków w zakresie usprawniania i modernizacji układu drogowego;*

8) *nadzór nad prawidłowością zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania urządzeń sygnalizacji świetlnej umieszczonych na drogach...*”

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem „*Organ zarządzający ruchem w szczególności: rozpatruje projekty organizacji ruchu oraz wnioski dotyczące zmian organizacji ruchu; zatwierdza organizacje ruchu na podstawie złożonych projektów organizacji ruchu*”. Oznacza to, że zapis zawarty w Szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin mówiący **o zatwierdzaniu projektów organizacji ruchu lub ich zmian** jest niezgodny z ww. Rozporządzeniem.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje niewłaściwym zapisem w Szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin.**

Zgodnie z zakresem czynności pracownika Wydziału Gospodarki Komunalnej, zatrudnionego na stanowisku Kierownika Referatu ds. Organizacji Ruchu, do jego obowiązków należy m.in:

„ ...

2) *Nadzór nad rozpatrywaniem projektów organizacji ruchu,*

...

4) *Nadzór nad sporządzaniem projektów organizacji ruchu,*

5) ***Przekazywanie zatwierdzonych projektów organizacji ruchu do realizacji,***

6) *Prowadzenie ewidencji zatwierdzonych projektów organizacji ruchu,*

7) *Sprawdzanie zgodności wprowadzonych organizacji ruchu z **zatwierdzonym projektem organizacji ruchu,***

8) *Nadzór i analiza istniejącej organizacji ruchu w zakresie bezpieczeństwa ruchu i jego efektywności,*

9) *Prowadzenie spraw związanych z wykorzystaniem dróg w sposób szczególny,*

10) *Prowadzenie bieżących spraw związanych z organizacją ruchu...*”

Zgodnie z zakresem czynności pracowników Wydziału Gospodarki Komunalnej, zatrudnionych na stanowisku Inspektora w Referacie ds. Organizacji Ruchu, do ich obowiązków należy m.in:

„ 1) *Rozpatrywanie i sporządzanie projektów organizacji ruchu,*

...

3) ***Przekazywanie zatwierdzonych projektów organizacji ruchu do realizacji,***

4) *Prowadzenie ewidencji zatwierdzonych projektów organizacji ruchu,*

- 5) *Sprawdzanie zgodności wprowadzonych organizacji ruchu z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu,*
- 6) *Nadzór i analiza istniejącej organizacji ruchu w zakresie bezpieczeństwa ruchu i jego efektywności,*
- 7) *Prowadzenie spraw związanych z wykorzystaniem dróg w sposób szczególny,*
- 8) *Prowadzenie bieżących spraw związanych z organizacją ruchu...*

Zgodnie z zakresem czynności pracownika Wydziału Gospodarki Komunalnej, zatrudnionego na stanowisku Głównego Specjalisty w Referacie ds. Organizacji Ruchu, do jego obowiązków należy m.in:

„1) *Rozpatrywanie i sporządzanie projektów organizacji ruchu,*

...

3) *Prowadzenie spraw związanych z wykorzystaniem dróg w sposób szczególny,*

4) *Prowadzenie bieżących spraw związanych z organizacją ruchu i jej ewidencją...*”

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem „*Organ zarządzający ruchem w szczególności: rozpatruje projekty organizacji ruchu oraz wnioski dotyczące zmian organizacji ruchu; zatwierdza organizacje ruchu na podstawie złożonych projektów organizacji ruchu; przekazuje zatwierdzone organizacje ruchu do realizacji*”. Ponadto, zgodnie z § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia „*Organ zarządzający ruchem prowadzi ewidencję projektów zatwierdzonych organizacji ruchu*”.

Oznacza to, że zapisy zawarte w wyżej opisanych zakresach czynności, mówiące o **przekazywaniu zatwierdzonych projektów organizacji ruchu do realizacji, prowadzeniu ewidencji zatwierdzonych projektów organizacji ruchu, sprawdzaniu zgodności wprowadzonych organizacji ruchu z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu,** są niezgodne z ww. Rozporządzeniem.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje niewłaściwymi zapisami w zakresach czynności.**

## 2. Prowadzenie wykazów dróg powiatowych i gminnych wraz z mapami tych dróg oraz inwentaryzacją oznakowania.

Dokumentacja drogowa niezbędna do zarządzania ruchem na drogach publicznych położonych w mieście na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, nadzorowanych przez Urząd Miasta Szczecin, prowadzona jest w wersji elektronicznej.

Z wykazu dróg kontrolujący wytypowali 4 drogi publiczne (ul. Obotrycka, ul. Bogumińska, ul. Nehringa i ul. Orna) i poprosił o przedstawienie stałej organizacji ruchu dla tych ulic. Kontrolowana Jednostka wykazała się posiadaniem stałej organizacji ruchu dla wylosowanych ulic: dla ul. Obotryckiej – na cały zakres drogi, dla pozostałych – brak stałej organizacji na cały zakres dróg, Jednostka posiada stałe organizacje ruchu na fragmenty poszczególnych dróg.

Brak zatwierdzonych organizacji ruchu stanowi **nieprawidłowość**. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym

zarządzaniem: „działania w zakresie zarządzania ruchem realizowane są przez nadzór nad zgodnością istniejącej organizacji ruchu z zatwierdzoną organizacją ruchu oraz nadzór i analizę istniejącej organizacji ruchu w zakresie bezpieczeństwa ruchu i jego efektywności”.

Pod pojęciem organizacji ruchu, zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 1 powyższego rozporządzenia, należy rozumieć „geometrię drogi i zakres dostępu do drogi; sposób umieszczania znaków pionowych, poziomych, sygnalizatorów i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego; zasady i sposób działania sygnalizacji, znaków świetlnych, znaków o zmiennej treści i innych zmiennych elementów”.

Brak zatwierdzonej organizacji ruchu na podstawie przepisów rozporządzenia o zarządzaniu ruchem, może w ocenie kontrolujących uniemożliwić odtworzenie oznakowania pionowego w przypadku np. jego kradzieży bądź ustalenie, kto i kiedy zdecydował o umieszczeniu danego znaku. Nie będzie również możliwe w tej sytuacji określenie, jakie przesłanki zdecydowały o jego lokalizacji.

### 3. Prowadzenie ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu.

Przepis § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem wskazuje, iż organ zarządzający ruchem prowadzi ewidencję projektów zatwierdzonych organizacji ruchu.

Referat ds. Organizacji Ruchu prowadzi ewidencję projektów organizacji ruchu w formie elektronicznej. Ewidencja prowadzona jest osobno dla projektów organizacji ruchu o charakterze stałym i czasowym, w systemie numeracji narastającej. Dane do ewidencji są wprowadzane chronologicznie, według daty zatwierdzenia organizacji.

Tytuły kolumn w ewidencji dla projektów organizacji ruchu o charakterze stałym odpowiadają przepisowi § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem, z następującymi uwagami: zamiast numeru kolejnego projektu jest nr zatwierdzenia stałej organizacji ruchu (SOR), ze względu na rozdzielanie ewidencji brak wpisów dotyczących charakteru organizacji ruchu (stała, czasowa).

Tytuły kolumn w ewidencji dla projektów organizacji ruchu o charakterze czasowym odpowiadają przepisowi § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem, z następującymi uwagami: zamiast numeru kolejnego projektu jest nr zatwierdzenia czasowej organizacji ruchu (COR), ze względu na rozdzielanie ewidencji brak wpisów dotyczących charakteru organizacji ruchu (stała, czasowa).

Po weryfikacji ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu o charakterze czasowym za rok 2020 (od pozycji nr 1 do 1009) stwierdzono, że:

- w 3 przypadkach – określono termin, w którym powinna zostać wprowadzona zatwierdzona organizacja ruchu, nie zachowując minimalnego, 7-dniowego okresu umożliwiającego

jednostce wprowadzającej organizację ruchu wypełnienie obowiązku nałożonego przepisem § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia [nr projektu: 662, 846, 900A];

- brak projektu o numerze 43, 296.

Po weryfikacji ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu o charakterze stałym za rok 2020 (od pozycji nr 1 do 155) stwierdzono, że:

- brak projektu o numerze 145, 146.

Po weryfikacji ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu o charakterze czasowym za rok 2021 (od pozycji nr 1 do 1036) stwierdzono, że:

- w 7 przypadkach – określono termin, w którym powinna zostać wprowadzona zatwierdzona organizacja ruchu, nie zachowując minimalnego, 7-dniowego okresu umożliwiającego jednostce wprowadzającej organizację ruchu wypełnienie obowiązku nałożonego przepisem § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia [nr projektu: 288, 288A, 379A, 380, 540A, 659A, 809];
- brak projektu o numerze 37, 197, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 841.

Po weryfikacji ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu o charakterze stałym za rok 2021 (od pozycji nr 1 do 259) stwierdzono, że:

- w 2 przypadkach – brak terminu, w którym powinna zostać wprowadzona zatwierdzona organizacja ruchu [nr projektu: 190, 191];
- w 1 przypadku – organizację wprowadzono przed terminem jej zatwierdzenia [nr projektu: 118];
- brak projektu o numerze 41, 42, 167, 222, 251, 252.

**Powyższe uchybienia świadczą o tym, że organ zarządzający ruchem nie monitorował należycie czynności realizowanych w ramach prowadzenia ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu.**

#### 4. Rozpatrywanie projektów organizacji ruchu i ich zatwierdzanie.

Zgodnie z przepisem § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem, organ zarządzający ruchem zatwierdza organizacje ruchu na podstawie złożonych projektów. Kompletna dokumentacja dotycząca projektów organizacji ruchu gromadzona jest w Referacie ds. Organizacji Ruchu w Wydziale Gospodarki Komunalnej.

W okresie objętym kontrolą do Referatu ds. Organizacji Ruchu w Wydziale Gospodarki Komunalnej złożono (według ewidencji projektów) w 2020 roku 1 164 projekty organizacji ruchu, w 2021 roku 1 295 projektów organizacji ruchu.

Wymagania dotyczące zawartości projektów organizacji ruchu określa przepis § 5 oraz § 7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.

Spośród przedstawionych kontrolującym zatwierdzonych organizacji ruchu, sprawdzeniu poddano losowo wybrane 2 projekty czasowej organizacji ruchu oraz 2 projekty stałej organizacji ruchu.

- Projekt czasowej organizacji ruchu na ul. Bogumińskiej w Szczecinie (*akta kontroli, str. 199-214*)

W piśmie zatwierdzającym organizację ruchu (znak WGK-III.7221.C-213.2020.RZ z dnia 5 marca 2020 r.) organ zarządzający ruchem wniósł uwagi do projektu organizacji ruchu (tablicę kierującą U-3d wyposażyć dodatkowo w lampy ostrzegawcze) jednak nie wprowadził zmian odręcznie na planie sytuacyjnym projektu organizacji ruchu, nie wskazując dokładnej lokalizacji dodanego wyposażenia w lampy ostrzegawcze.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje naruszeniem § 5 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem i może doprowadzić do rozbieżności pomiędzy zatwierdzoną a wprowadzoną organizacją ruchu na drodze.**

Ponadto w zamieszczonym na stronie internetowej e-Urząd Miasta Szczecin i złożonym wraz z projektem organizacji ruchu *Wnioskiem o zatwierdzenie projektu organizacji ruchu drogowego* (druk WGK-32) znajdują się zapisy:

„**WNIOSEK o zatwierdzenie projektu organizacji ruchu drogowego dla...**”,

„Proszę o zatwierdzenie załączonego do wniosku projektu organizacji ruchu w ciągu ulic/y:...”,

„Termin wprowadzenia projektu organizacji ruchu przewidywany jest od dnia ..... do dnia .....”.

Powyższe zapisy są nieprawidłowe, ponieważ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem organ zarządzający ruchem **rozpatruje projekty organizacji ruchu oraz wnioski dotyczące zmian organizacji ruchu oraz zatwierdza organizację ruchu na podstawie złożonych projektów organizacji ruchu.**

**Stanowi to uchybienie i skutkuje niewłaściwymi zapisami zarówno w treści jak i w nazwie *Wniosku o zatwierdzenie projektu organizacji ruchu drogowego* (WGK-32).**

- Projekt czasowej organizacji ruchu na ul. Pogodnej w Szczecinie (*akta kontroli, str. 215-231*)

W piśmie zatwierdzającym organizację ruchu (znak WGK-III.7221.C-538.2021.RZ z dnia 2 lipca 2021 r.) organ zarządzający ruchem wniósł uwagi do projektu

organizacji ruchu (do wygrodzenia miejsca robót poza jezdnią zastosować wyłącznie U-20c) jednak nie wprowadził zmian odrębnie na planie sytuacyjnym projektu organizacji ruchu.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje naruszeniem § 5 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem i może doprowadzić do rozbieżności pomiędzy zatwierdzoną a wprowadzoną organizacją ruchu na drodze.**

- Projekt stałej organizacji ruchu na ul. Felczaka w Szczecinie (*akta kontroli, str. 232-244*)  
Na planie sytuacyjnym (rysunek nr 2) w projekcie stałej organizacji ruchu brakuje parametrów geometrii drogi.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje naruszeniem § 5 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.**

- Projekt stałej organizacji ruchu na ul. Królowej Jadwigi w Szczecinie (*akta kontroli, str. 245-254*)

Na planie sytuacyjnym oznakowania (rysunek nr 1 i 2) w projekcie stałej organizacji ruchu brakuje parametrów geometrii drogi.

**Stanowi to uchybienie i skutkuje naruszeniem § 5 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.**

#### 5. Sprawowanie funkcji nadzorczych nad realizacją zatwierdzonych organizacji ruchu.

Zgodnie z przepisem § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem, jednostka wprowadzająca organizację ruchu zawiadamia organ zarządzający ruchem, zarząd drogi oraz właściwego komendanta Policji, **o terminie jej wprowadzenia, na co najmniej 7 dni przed dniem wprowadzenia organizacji ruchu.**

Nie wszystkie jednostki wprowadzające organizację ruchu zawiadamiają kontrolowaną jednostkę o terminie jej wprowadzenia.

Po analizie ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu, kontrolujący stwierdzili, że w ewidencji nie ma adnotacji świadczących o utracie ważności zatwierdzonych organizacji ruchu.

Nie ma to wpływu na ocenę działalności Prezydenta Miasta Szczecin.

Odnutowywanie w ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu utraty ważności organizacji ruchu byłoby dobrą praktyką, zgodną z komentarzem do rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym



zarządzaniem<sup>1</sup>: „Należy uznać, że w przypadku, gdy upłyne termin na wprowadzenie organizacji ruchu (§ 8 ust. 7) i nie wpłynie zawiadomienie o wprowadzeniu organizacji ruchu (§ 12 ust. 1), w pozycje z § 9 ust. 2 pkt 7 i 8 r.s.w.z.r. należy wpisać klauzulę: „Utrata ważności zatwierdzonej organizacji ruchu z dniem...” (§ 12 ust. 4 r.s.w.z.r.)”. Powyższe mogłoby być odnotowywane we wskazanych w komentarzu pozycjach lub w dodatkowej kolumnie utworzonej w ewidencji w tym celu.

Referat ds. Organizacji Ruchu wypełnia obowiązki wynikające z przepisu § 12 ust. 3 ww. rozporządzenia. Powyższy przepis stanowi, iż w terminie do 14 dni od dnia wprowadzenia stałej organizacji ruchu, organ zarządzający ruchem przeprowadza kontrolę wykonania zadań technicznych wynikających z realizacji projektu. Zgodnie z wyjaśnieniami Pana Marcina Charęzy – Kierownika Referatu ds. Organizacji Ruchu, kontrola wprowadzenia zmian w stałej organizacji ruchu jest wykonywana, lecz z uwagi na bardzo dużą ilość zatwierdzanych organizacji ruchu i przeprowadzanych kontroli nie tworzone są protokoły. Zauważone usterki są przekazywane bezpośrednio do Zarządcy drogi lub zgłaszane na miejscu wykonawcy i zarządcy drogi podczas odbioru prac.

6. Dokonywanie przeglądów i analiz istniejącej organizacji ruchu pod względem bezpieczeństwa ruchu i jego efektywności.

Zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 pkt 1 lit g oraz § 12 ust. 5 rozporządzenia w sprawie szczególnych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem organ zarządzający ruchem powinien przeprowadzać co najmniej raz na 6 miesięcy kontrolę prawidłowości zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania wszystkich znaków drogowych, urządzeń sygnalizacji świetlnej, urządzeń sygnalizacji dźwiękowej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego umieszczonych na drogach jemu podległych. Zgodnie z wyjaśnieniami Pana Marcina Charęzy – Kierownika Referatu ds. Organizacji Ruchu, nie tworzy się protokołów z kontroli, z uwagi na dużą liczbę objazdów dróg i samych dróg. Często objazdy są prowadzone z przedstawicielami Zarządu Drogi oraz Policji. Zaobserwowane usterki są na bieżąco spisywane przez pracownika Zarządu Drogi i usuwane możliwie jak najszybciej.

Zarządzeniem nr 201/18 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 10 maja 2018 r. została powołana Komisja Bezpieczeństwa i Porządku na 3 letnią kadencję na lata 2018-2021 (*akta kontroli, str. 148-149*).

Z informacji otrzymanej z Wydziału Kontroli i Audytu Urzędu Miasta Szczecin wynika, że w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. Komisja Bezpieczeństwa i Porządku nie prowadziła posiedzeń w zakresie bezpieczeństwa na drogach publicznych na terenie miasta Szczecina (*akta kontroli, str. 150*).

---

<sup>1</sup> J. Hasiewicz [w:] *Komentarz do rozporządzenia w sprawie szczególnych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem [w:] Zarządzanie ruchem drogowym*, Warszawa 2020, § 9.

W trakcie kontroli zweryfikowano wnioski dotyczące oceny legalności organizacji ruchu na skrzyżowaniach o ruchu okrężnym (skrzyżowania typu rondo) – Plac Lotników i Plac Odrodzenia w Szczecinie.

Na Placu Lotników wyznaczone zostały miejsca postojowe pomiędzy wlotami ul. Jagiellońskiej i ul. Kaszubskiej (4 miejsca postojowe) oraz pomiędzy wlotami ul. Małopolskiej i ul. Mazurskiej (5 miejsc postojowych). W dniu kontroli miejsca pomiędzy wlotami ul. Małopolskiej i ul. Mazurskiej były zlikwidowane z powodu umiejscowionego przed funkcjonującą w tym miejscu restauracją ogródka letniego (*akta kontroli, str. 196, zdjęcie nr 80*).

Z wykonanych w dniu kontroli zdjęć wynika, że pomimo zlikwidowania wyznaczonych miejsc postojowych pomiędzy wlotami ul. Małopolskiej i ul. Mazurskiej kierowcy parkowali samochody w miejscach do tego nieprzeznaczonych, powodując utrudnienia w ruchu pieszych i stwarzając zagrożenie kolizji z autobusem, który ma w tym miejscu wyznaczony przystanek (*akta kontroli, str. 195-196, zdjęcie nr 79, 81*).

Na miejscach postojowych pomiędzy wlotami ul. Jagiellońskiej i ul. Kaszubskiej kierowcy parkowali niezgodnie z tabliczką T-30a, wskazującą sposób ustawienia pojazdu względem krawędzi jezdni, powodując ograniczenie części chodnika przeznaczonego dla ruchu pieszych i zajmując część jezdni, czym stwarzali zagrożenie zarówno w ruchu pieszym jak i kołowym (*akta kontroli, str. 193-195, zdjęcie nr 82, 84, 85, 86*).

Na Placu Odrodzenia (po stronie południowej) wyznaczono 6 miejsc postojowych pomiędzy wlotem ul. Piłsudskiego i zjazdem w ul. Monte Cassino.

Z wykonanych w dniu kontroli zdjęć wynika, że na wyznaczonych miejscach postojowych kierowcy parkowali zgodnie z tabliczką T-30c, wskazującą sposób ustawienia pojazdu względem krawędzi jezdni (*akta kontroli, str. 197-198, zdjęcie nr 87, 88, 89, 90*).

Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym skrzyżowanie oznacza część drogi będącą połączeniem dróg albo jezdni jednej drogi w jednym poziomie, z wyjątkiem połączenia drogi o nawierzchni twardej z drogą o nawierzchni gruntowej lub z drogą wewnętrzną.

Skrzyżowanie o ruchu okrężnym to jednopoziomowe skrzyżowanie dróg, na którym ruch odbywa się w jedną stronę dookoła wyspy lub placu. O wjechaniu na skrzyżowanie o ruchu okrężnym informuje znak C-12 umieszczony przed skrzyżowaniem. Oznacza on, że na skrzyżowaniu ruch odbywa się dookoła wyspy lub placu w kierunku wskazanym na znaku.

Według art. 49 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy zabrania się zatrzymania pojazdu na przejeździe kolejowym, na przejeździe tramwajowym, **na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania.**

Organ zarządzający ruchem zatwierdzając organizację ruchu na podstawie złożonego projektu organizacji ruchu powinien sprawdzić, czy jest ona zgodna z obowiązującym prawem.

Zatwierdzając organizację ruchu wyznaczające miejsca postojowe na ww. placach organ zarządzający ruchem naruszył przepisy art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, zabraniające zatrzymania pojazdu na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania.

Na zlecenie Urzędu Miasta Szczecin sporządzona została w dniu 25.04.2022 r. „Analiza bezpieczeństwa ruchu drogowego w formie audytu BRD wyznaczonych miejsc postojowych na pl. Lotników i pl. Odrodzenia w Szczecinie” (akta kontroli, str. 36-60).

W sporządzonej „Analizie...” Audytorzy przedstawili następujące wnioski:

- **Zespół Audytorów BRD odnosi się negatywnie do lokalizacji wyznaczonych miejsc postojowych na obwodni Placu Odrodzenia i Placu Lotników w Szczecinie ze względu na wykazane w Audycie usterki:**

– Plac Lotników:

- Lokalizacja miejsc postojowych na obwodni placu,
- Lokalizacja miejsc postojowych wprowadza dodatkowe punkty kolizyjne na jezdni o ruchu okrężnym,
- Lokalizacja miejsc postojowych uniemożliwia prawidłowe oznakowanie stanowisk postojowych,
- Lokalizacja miejsc postojowych bezpośrednio przy wlocie ul. Jagiellońskiej,
- Brak oznakowania przeszkody w postaci punktów oświetlenia ulicznego w przestrzeni pasa drogowego z naruszeniem skrajni drogowej
- Szeroka jezdnia wokół wyspy z dwoma pasami ruchu po 5,5 m zachęca do dynamicznej jazdy po rondzie i omijanie pojazdów znajdujących się na tym samym pasie ruchu,
- Nieefektywne i niezrozumiałe zastosowanie słupków blokujących z nie intuicyjnym oznakowaniem miejsca rozdziału funkcji elementów drogi. Przeplatanie się strumieni ruchu pojazdów, konflikty ruchowe pojazdów wyjeżdżających tyłem z zatoki postojowej i autobusem ruszającym z przystanku.

– Plac Odrodzenia:

- Lokalizacja miejsc postojowych na obwodni placu,
- Lokalizacja miejsc postojowych wprowadza dodatkowe punkty kolizyjne na jezdni o ruchu okrężnym,
- Szeroka jezdnia wokół wyspy z dwoma pasami ruchu po 5,5 m zachęca do dynamicznej jazdy po rondzie,
- Zorganizowane i wyznaczone miejsca postojowe z ukośnym sposobem parkowania pod kątem 60° powodują ograniczenie pola widzenia dla kierującego pojazdu włączającego się do ruchu,
- Brak oznakowania przeszkody w postaci punktu oświetlenia ulicznego w przestrzeni pasa drogowego z naruszeniem skrajni drogowej.

- W miejscach parkingowych na Placu Odrodzenia występuje niewielka rotacja pojazdów.
- W miejscach parkingowych na Placu Lotników występuje z kolei częsta rotacja pojazdów, która zwiększa zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na tym odcinku drogi. Rotacja ta jest wynikiem usytuowania stanowisk postojowych w miejscach występowania licznych lokali o charakterze usługowym zlokalizowanych na poziomie parteru zabudowy wielorodzinnej. Występuje częsta

kolizja z pieszymi korzystającymi z przystanku autobusowego. Pojazdy parkujące na odcinku wlotów z: ul. Jagiellońskiej i ul. Kaszubskiej w Szczecinie, nie są dobrze widoczne. Wynika to z powodu usytuowania stanowisk postojowych na styku wlotu z ul. Jagiellońskiej, a co za tym idzie, bez możliwości właściwej identyfikacji tego miejsca. Sprawę potęguje brak widoczności.

***W ogólnym zestawieniu niewielkiej wartości dodanej przez lokalizację kilku stanowisk postojowych (6 miejsc postojowych na placu Odrodzenia; 4 miejsca postojowe na placu Lotników pomiędzy wlotami ul. Jagiellońskiej i ul. Kaszubskiej; 5 miejsc postojowych na placu Lotników pomiędzy wlotami ul. Małopolskiej i ul. Mazurskiej w Szczecinie) do relatywnie dużego ryzyka wystąpienia zdarzenia drogowego zespół audytorski wskazuje usterkowość rozwiązań w audytowanych miejscach oraz zaleca zaplanowanie zmiany zagospodarowania przestrzeni chodników na obwiedni placów Odrodzenia i Lotników i wyeliminowanie parkowania na odcinkach występowania ruchu okrężnego wraz z wprowadzeniem jednolitego i czytelnego oznakowania i odseparowania poszczególnych elementów drogi.***

Kontrolujący potwierdzają zasadność uwag i zdanie Audytorów, wyrażone w Analizie bezpieczeństwa ruchu drogowego w formie audytu BRD wyznaczonych miejsc postojowych na pl. Lotników i pl. Odrodzenia w Szczecinie.

Organ zarządzający ruchem nie zastosował się do zaleceń zespołu audytorskiego.

7. Istniejąca organizacja ruchu na wybranych odcinkach dróg (w tym organizacja ruchu dotycząca drogowego przewozu towarów niebezpiecznych – oznakowanie, trasy, parkingi).

W trakcie kontroli, w obecności osób upoważnionych przez kontrolowanego, dokonano objazdu wybranych odcinków dróg celem lustracji ich stanu i oznakowania. Do kontroli zostały wybrane: ulica Obotrycka (droga powiatowa nr 5120Z), ulica Bogumińska (droga powiatowa nr 5014Z), ulica Nehringa (droga powiatowa nr 5114Z) oraz ulica Orna (droga gminna nr 950543Z).

Dodatkowo dokonano oględzin miejsc parkowania wyznaczonych na Placu Lotników oraz Placu Odrodzenia.

Po dokonaniu kontroli zdjęcia w wersji elektronicznej przekazano przedstawicielowi Referatu ds. Organizacji Ruchu w Wydziale Gospodarki Komunalnej UM Szczecin.

W trakcie objazdu dróg nie napotkano miejsc oznaczonych znakami B-13 „zakaz wjazdu pojazdów z towarami wybuchowymi lub łatwo zapalnymi”, B-13a „zakaz wjazdu pojazdów z towarami niebezpiecznymi”, B-14 „zakaz wjazdu pojazdów z towarami, które mogą skazić wodę” oraz C-17 „nakazany kierunek jazdy dla pojazdów z towarami niebezpiecznymi”. W skontrolowanych projektach organizacji ruchu również nie wystąpiło powyższe oznakowanie.

Na terenie Szczecina nie ma wyznaczonych tras do przewozu materiałów niebezpiecznych, jak również nie wyznaczono parkingu, na który usuwane są pojazdy przewożące towary

niebezpieczne. Trasa jest ustalana na bieżąco indywidualnie w razie zaistnienia takiej konieczności.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości w oznakowaniu dróg:

Ulica Obotrycka (droga powiatowa nr 5120Z) – ulica Bogumińska (droga powiatowa nr 5014Z):

- Zdjęcie nr 4 – tablica znaku D-3 przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 5 – tablica znaku D-1 przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 6 – przekrzywiony słupek znaku,
- Zdjęcie nr 13 – wyblakła tablica znaku A-30,
- Zdjęcie nr 20 – przekrzywiony słupek znaku,
- Zdjęcie nr 58 – wyblakła tablica znaku A-16,
- Zdjęcie nr 59 – przekrzywione słupki znaku D-6 po obydwu stronach ulicy,
- Zdjęcie nr 63 – tablica znaku A-12c i A-18b przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 64 – tablica znaku F-15 przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 66 – przekrzywiony słupek znaku,
- Zdjęcie nr 69 – tablice znaków F-10 i D-3 przesłonięte gałęziami,
- Zdjęcie nr 71 – tablica znaku F-10 przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 74 – tablica znaku A-20 przesłonięta gałęziami.

Ulica Nehringa (droga powiatowa nr 5114Z) – ulica Orna (droga gminna nr 950543Z):

- Zdjęcie nr 24 – tablica znaku A-20 przesłonięta gałęziami,
- Zdjęcie nr 33 – zarośnięty krawężnik jezdni i chodnik,
- Zdjęcie nr 34 – krzaki rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni,
- Zdjęcie nr 35 – przekrzywiony słupek znaku,
- Zdjęcie nr 41, 43 – krzaki i gałęzie drzewa rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni,
- Zdjęcie nr 44 – krzaki rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni,
- Zdjęcie nr 45 – krzaki rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni, brak widoczności na zakręcie,
- Zdjęcie nr 46 – brak linii warunkowego zatrzymania P-14 przed przejściem dla pieszych,
- Zdjęcie nr 47 – zarośnięty pas chodnika,
- Zdjęcie nr 49 – wyblakła tablica znaku B-36,
- Zdjęcie nr 51, 52 – krzaki rosnące w skrajni ulicy, brak widoczności na zakręcie,
- Zdjęcie nr 55 – tablica znaku D-6 przesłonięta gałęziami, brak znaku D-6 po prawej stronie jezdni.

**Stwierdzone powyżej nieprawidłowości w oznakowaniu dróg stanowią zagrożenie w bezpieczeństwie ruchu drogowego.**

<b>Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości</b>	
Nieprawidłowości – opisano w punktach 2, 7. Uchybienia – opisano w punktach 3, 4.	
<b>Wyjaśnienia, protokoły, oświadczenia</b>	Nie dotyczy
<b>Ocena obszaru kontroli</b>	<p><b>Pozytywna z nieprawidłowościami.</b></p> <p>Kontrolowana Jednostka podejmowała działania mające na celu realizację zadań z zakresu zarządzania ruchem na drogach publicznych położonych w mieście na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych.</p> <p>Prezydent Miasta Szczecina prawidłowo sprawował funkcje nadzorcze nad realizacją zatwierdzonych organizacji ruchu, a także dokonywał okresowych kontroli prawidłowości zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania znaków, urządzeń sygnalizacji oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p> <p>Stwierdzono uchybienia formalne polegające na stosowaniu nieprawidłowych zapisów w szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin, w zakresach czynności oraz w trakcie zatwierdzania organizacji ruchu na podstawie przedłożonych projektów, a także nienależytym monitorowaniu czynności realizowanych w ramach prowadzenia ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu.</p> <p>Ponadto stwierdzono nieprawidłowość polegającą na braku wszystkich organizacji ruchu na wybranych drogach oraz nieprawidłowości w oznakowaniu dróg, które stanowią zagrożenie w bezpieczeństwie ruchu drogowego i powinny być niezwłocznie usunięte. W trakcie dokonywania lustracji istniejących organizacji ruchu na wybranych odcinkach dróg stwierdzono przesłonięte gałęziami tablice znaków D-3, D-1, A-12c, A-18b, F-15, F-10, D-3, F-10, A-20, A-20, D-6, przekrzywione słupki znaków, wyblakłe tablice znaków A-30, A-16, B-36, brak znaku D-6 po prawej stronie jezdni, zarośnięty krawężnik jezdni i chodnik, brak linii warunkowego zatrzymania P-14 przed przejściem dla pieszych, krzaki rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni, brak widoczności na zakręcie, zarośnięty pas chodnika. Ponadto stwierdzono miejsca parkingowe na skrzyżowaniach, które zostały zachowane mimo negatywnego zaopiniowania przez Audytorów bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p>
<b>Wpis do książki kontroli</b>	Kontrolę wpisano do książki kontroli Urzędu Miejskiego w Szczecinie pod numerem 8 w dniu 10 czerwca 2022 r.

<p><b>Zalecenia</b></p>	<p>W związku z nieprawidłowościami, opisanym w punktach 2, 7 i uchybieniami opisanymi w punktach 1, 3, 4 zalecam:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wzmóc działania mające na celu doprowadzenie do posiadania zatwierdzonych stałych organizacji ruchu dla wszystkich dróg zarządzanych przez organ zarządzający ruchem.</li> <li>2. Poprawić zapisy w Szczegółowym zakresie zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Szczecin niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.</li> <li>3. Poprawić zapisy w zakresach czynności pracowników Wydziału Gospodarki Komunalnej niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.</li> <li>4. Należy monitorować czynności realizowane w ramach prowadzenia ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu.</li> <li>5. Sprawdzać, czy projekt organizacji ruchu zawiera wszystkie elementy wymagane zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.</li> <li>6. Poprawić zapisy w treści jak i w nazwie <i>Wniosku o zatwierdzenie projektu organizacji ruchu drogowego (WGK-32)</i> niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.</li> <li>7. Zrealizować zalecenia wynikające z <i>„Analizy bezpieczeństwa ruchu drogowego w formie audytu BRD wyznaczonych miejsc postojowych na pl. Lotników i pl. Odrodzenia w Szczecinie”</i>, polegające na <i>zaplanowaniu zmiany zagospodarowania przestrzeni chodników na obwiedni placów Odrodzenia i Lotników i wyeliminowanie parkowania na odcinkach występowania ruchu okrężnego wraz z wprowadzeniem jednolitego i czytelnego oznakowania i odseparowania poszczególnych elementów drogi.</i></li> </ol>
-------------------------	--

	<p>8. Uzgodnić z policją prawidłowość lokalizacji przystanków na pl. Lotników, które znajdują się na skrzyżowaniu, mając szczególnie na uwadze zapis art. 49 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy Prawo o ruchu drogowym, który zabrania zatrzymania pojazdu (w tym przypadku mowa o autobusie) na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania.</p> <p>9. Usunąć nieprawidłowości w oznakowaniu dróg, stwierdzone w trakcie objazdu:  przesłonięte gałęziami tablice znaków D-3, D-1, A-12c, A-18b, F-15, F-10, D-3, F-10, A-20, A-20, D-6, przekrzywione słupki znaków, wyblakłe tablice znaków A-30, A-16, B-36, brak znaku D-6 po prawej stronie jezdni, zarośnięty krawężnik jezdni i chodnik, brak linii warunkowego zatrzymania P-14 przed przejściem dla pieszych, krzaki rosnące w skrajni ulicy, zanieczyszczony pas jezdni, brak widoczności na zakręcie, zarośnięty pas chodnika  oraz potwierdzić ten fakt zdjęciami, przesłanymi pocztą elektroniczną na adres email: <a href="mailto:kkierczuk@szczecin.uw.gov.pl">kkierczuk@szczecin.uw.gov.pl</a> lub wydrukowanymi i dostarczonymi do Wydziału Kontroli ZUW w Szczecinie.</p>
<p><b>Pouczenia</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- O sposobie wykonania zaleceń albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości, proszę powiadomić mnie za pośrednictwem Wydziału Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w nieprzekraczalnym terminie 60 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego.</li> <li>- Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.</li> </ul>
<p><b>PODPIS KIEROWNIKA  JEDNOSTKI  KONTROLUJĄCEJ</b></p>	<p style="text-align: center;">z upoważnienia  WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO</p> <p style="text-align: center;"><i>Mateusz Wagemann</i>  II WICEWOJEWODA ZACHODNIOPOMORSKI</p>